

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 vtrum detractio sit peccatum mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

quam laedit: Vno modo in mani-
 festo, & hoc fit per contumeliam,
 ut supra dictum est: * alio modo
 occulte, & hoc fit per detractionem.
 Ex hoc autem quod aliquis mani-
 feste uerba contra alium profert,
 uidetur eum paruipendere, unde
 ex hoc ipso dehonoriatur: & rō
 contumelia detrimentum affert
 honori eius, in quem profert. Sed
 qui uerba contra aliquem profert
 in occulto, uidetur eū uereri mag-
 nis, quā paruipendere: unde nō
 directe infert detrimentum hono-
 ri, sed fame, in quātum hōi uer-
 ba occulte profert, quātum in
 ipso est, eos qui audiunt, facit ma-
 lam opinionem habere de eo, cō-
 tra quem loquitur. Hoc enim in-
 tendere uidetur, & ad hoc cona-
 tur detrahens, ut eius uerbis cre-
 datur. Vñ patet q̄ detraçtio dif-
 fert a contumelia dupliciter. Vno
 modo, quantum ad modum pro-
 ponendi uerba: quia scilicet con-
 tumeliosus manifeste contra ali-
 quem loquitur, detractor autem
 occulte. Alio modo quantum ad
 finem intentum, siue quantum ad
 nocumentum illarum, quia. i.
 contumeliosus derogat honori,
 detractor fame.

AD PRIMUM ergo dicendū,
 quod in uoluntariis commuta-
 tionibus, ad quas reducitur om-
 nia nōcum ēta proximo illata uer-
 bo, uel facto, diuersificat rōnem
 peccati occultum, & manifestū,
 quia alia est rō inuoluntarii per
 uolentiam, & per ignorantiam,
 ut supra dictum est.*

AD SECUNDUM Dicendū
 quod uerba detractionis dicuntur
 occulta non simpliciter, sed per
 cōparationē ad cū, de quo dicuntur
 quia eo absente, & ignorante di-
 cuntur: sed contumeliosus in fa-
 ciem contra hominem loquitur.
 Vnde si aliquis de alio male lo-
 quatur coram multis eo absente,
 detraçtio est: si autem eo solo prae-
 sente contumelia est, quamuis et
 si uni soli aliquis de absente malū
 dicat, corrumpit famam eius, nō
 in toto, sed in parte.

AD TERTIUM Dicendū,
 quod aliquis dicitur detrahere,
 non quia diminuit de ueritate,
 sed quia diminuit famam eius:
 quod quidem fit quandoque di-
 recte, quandoque indirecte. Dire-
 cte quidem quadrupliciter. Vno
 modo, quando falsum imponit
 alteri: secundo, quando peccatū
 adauget suis uerbis: tertio, quādo
 occultum reuelat: quarto, quan-
 do id quod est bonum, dicit ma-
 la intentione factum. Indirecte
 autem uel negando bonum al-

terius, uel malitiose reticendo,
 uel minuendo.

ARTICVLVS II.
 Vtrum detraçtio sit peccatum
 mortale.

AD SECUNDUM sic pro-
 cediū: Vñ, quod detra-
 çtio non sit peccatum mortale.
 Nullus enim actus uirtutis ē pec-
 catum mortale: sed reuelare pec-
 catum occultum, quod sicut di-
 ctum * est, ad detractionem perti-
 net, est actus uirtutis, uel charita-
 tis, dum aliquis fratri peccatum
 denuntiat, eius emendationem
 intendens: uel etiam est actus iu-
 stitiæ, dum aliquis fratrem accu-
 sat. ergo detraçtio non est pec-
 catum mortale.

¶ 2. Præ. Super illud Prouerb. 24.
 Cum detractoribus ne commi-
 scearis, dicitur glof. Hoc specialiter
 uitio periclitatur totum genus hu-
 manum: sed nullum peccatum
 mortale in toto humano genere
 inuenitur, quia multi abstinent a
 peccato mortali: peccata autem
 uenialia sunt, quæ in omnibus in-
 ueniuntur. ergo detraçtio est pec-
 catum ueniale.

¶ 3. Præ. Aug. in homil. * de igne
 purgatorio, inter peccata minuta
 ponit, quando cum omni facilita-
 te, uel temeritate maledicimus,
 qd̄ pertinet ad detractionē. ergo
 detraçtio est peccatum ueniale.

SED CONTRA est, quod
 Rom. i. dicitur, Detractores Deo
 odibiles: quod ideo additur, ut di-
 cit̄ glof. ne leue putetur propter
 hoc, quod consistit in uerbis.

RESPON. Dicendū, q̄ sicut
 supra dictum * est, peccata uer-
 borum maxime sunt ex intentio-
 ne dicentis diiudicanda. Detra-
 çtio autem secundum suam rō-
 nem ordinatur ad denigrandum
 famā alicuius. Vñ ille, p̄ se loque-
 do, detrahit, q̄ ad hoc de aliquo
 obloquitur eo absente, ut eius fa-
 mā denigret. A uerbo autē alicui
 famā, ualde graue est, quia inter
 res temporales uidetur fama esse
 pretiosior, per cuius defectum ī-
 peditur homo a multis bene agē-
 dis. Propter quod dicitur Eccles.
 41. Curā habe de bono nomine:
 hoc n. magis permanebit tibi, q̄
 mille thesauri magni, & pretiosi:
 & ideo detraçtio, per se loquēdo,
 est peccatum mortale. Contingit
 tamen quandoque q̄ aliquis di-
 cit aliqua uerba, per quæ dimini-
 tur fama alicuius non hoc inten-
 dens, sed aliquid aliud: hoc autem
 nō est detrahere p̄ se, & formaliter
 loquēdo, sed solū materialiter,

qui confitentes peccata
 propria, dicitur imprudenter confes-
 fori in quo confidit, personam,
 cum qua grauisime peccauerunt,
 & similibus. Ex his enim aut non
 laeditur fama proximi,
 quia quærunt magis tegere scientes,
 quam ut etiam quis hæc
 suspicetur: uel parum laeditur: quia
 propterea non impeditur
 a bonis uultu consequendis,
 & uirtus notitia infamia,
 non nisi secundum quid,
 remote consistit, si in illo
 consistit, & uertum, licet
 occultum, dictum est. Et
 ad hunc casum reducitur
 circa secreta fidei commissa
 petiio consilii a secreta per-
 sona, ut possit prouidere
 sibi, uel alteri, & huiusmodi,
 quando hæc sunt cum indi-
 fereta reuelatione oculi
 criminis. Nō est autem
 huiusmodi mortale peccatum:
 quia non notabiliter laeditur
 fama proximi in effectu,
 neque in intentione.

¶ In eodem art. 2. dicitur
 bium occurrit circa illa
 uerba, Quia hoc ex ipso
 genere uerborum habet ratio-
 nem peccati mortalis. Et est
 ratio dubia, quia ly hoc, de
 monstrat dicere uerba, per
 quæ diminiuitur fama
 alterius in his, quæ spectant
 ad honestatem uitæ, ut patet
 ex contextu litteræ: & sic
 intelligitur, aut gratia
 materiæ turpis. & hoc non
 quia consistit quod ex ipso
 genere uerborum non consi-
 stititur maius peccatum,
 quam turpiloquium, scurrilitas,
 & si quid huiusmodi ē, quæ
 non esse ex suo genere
 peccata mortalia Apolto. ad
 Eph. quinto capitul. infirma-
 tur, & glof. Remigii ibidem
 notat. Quomodo ergo
 uerificabitur q̄ ex ipso
 genere uerborum sit peccatum
 mortale? Aut gratia peccati
 mortalis significati per hæc
 uerba in altero, de quo est
 sermo, puta quia per hæc
 uerba dicitur adulter, aut
 fornicator &c. Et hoc non
 quia in iniustitia sit ex suo
 genere peccatum mortale.

Locus supra art. 1. in d. 4.

Ar. pecced. ad 3.

* Homil. de sanc. 41. Est ser. 4. in die animarū ante mediū. Et est serm. 14. in ordine S. Thom. 16.

glof. ordina ria ibidem.

¶ 62. art. 3.

D. 595.

mortale, ut superius determinatum est, idem esse iudicium de uerbis in materia iniustitie ex suo genere uerborum.

¶ Ad hoc dicitur, quod sensus litera neuter assignatorum esse uideatur, sed cum diffinitur auctor, quod dicere uerba detractoria contingit dupliciter, scilicet formaliter, & materialiter, & quod detractoria formaliter est ex suo genere peccati mortale, quia tollit famam, detractoria autem materialiter non excipit a materiali detractorie casum notabilis lesionis famam. Et hunc casum precipue accidere posse dicitur in uerbis detractoris quod ad honestatem uitae: quia huiusmodi uerba ex suo genere sunt ademptiua famam, quasi diceret, quod inter detrahere materialiter in aliis materiis, & in materia honestatis haec est differentia, quod in aliis materiis raro accidit notabilis lesio famam: in materia autem honestatis saepe, quia huiusmodi detractoria habet ex suo genere rationem infamatiui, ac per hoc peccati mortalis, de quo est sermo, hoc est, detractoris: & hoc quia peccata carnis sunt maioris infamiae. Scito tamen differ-

q. 63. art. 2.

In corp. art. q. 63. art. 1.

re personarum differentiam, & modum dicendi. Sunt namque quaedam personae quae ex quibuslibet inhonestis infames redduntur, ut moniales, puellae nobiles, uirgines, pudicae, religiosae, sui nominis curam habentes, & huiusmodi: & de his accipienda sunt uerba litera. Sunt autem personae multae, quarum famam simplex fornicatio in nullo laedit, ut iuuenes seculares, qui tantum facit quod hoc dicitur de eis, quantum quod conauerunt, & simile est de adultario apud multos. Et breuiter eorum nulla uidetur ex alienis uerbis per accidens infamia, quia proprio ore hoc se patrasse libere dicunt, uel iactant. Modus autem dicendi, scilicet assertiue, uel ex auditu, aut dubitatiue multam uarietatem in hoc facit. Nam solus assertor proprie tollit famam. Propter quod reliqui non tenentur ad restitutionem famam, si falsum sit quod retulerunt, aut dubia aestimatione narrauerunt. Ex leuitate siquidem audientis, non ex ueritate dicitur famam, si laeditur in istis casibus. Et licet haec dicta in se sint uera ad literam, tamen aliter exponenda est litera, ut formaliter intelligatur nec ad maiorem infamiam, sed ad ipsam infamiam, quae peccati mortale constituit, recurratur. Dicendum est igitur, quod hoc, non demonstrat dicere uerba inhonestatis, sed demonstrat uerbum notabiliter famam alicuius laedere: ita quod est doceret auctor detractorie materialiter non esse peccatum mortale, exceptis ab huiusmodi regula detractorie materialiter, quando fit uerbo notabiliter laedente famam proximi, quia hoc, id est, uerbum notabiliter laedens famam proximi, ex suo genere est peccatum mortale: quod est per se notum, quia ex suo genere importat notabile nocumentum famam proximi. Et hic est planus & clarus sensus litera: quoniam sic redditur ratio exceptionis quod ad substantiam, & non quod ad quantitatis magnitudinem importatam per se, praecipue in his quae pertinent ad honestatem uitae. Est enim hoc demonstratiuum substantiae. Et rursus, quoniam sic est directe ad propositum de detractorie uniuersaliter, & nullum heri scrupulum. Et bene nota, quia in litera dicitur, quod huiusmodi detractoria materialiter laedat famam notabiliter, & non dixit, quod sit laesiva, hoc est, potens laedere: quia, ut dictum est, si tali modo dicitur, quod non laedat notabiliter famam proximi, quamuis ex suo genere uerbum sit notabiliter laesiuum, non est peccatum mortale propter imperfectionem actus, ut declarauimus.

¶ Circa detractorie materialiter quod ad finem, non quod ad modum, hoc est, circa infamationem uisus, dubium occurrit. An ille qui tormentis ductus, aut metu mortis & cruciatus infamat seipsum mentiendo; peccet mortaliter, & teneatur ad restitutionem famam suae. Et est ratio dubia, quia sicut homo est dominus aliarum suarum rerum exteriorum: ita & suae famae. Est enim

fama inter exteriora bona hominis, quae possunt ab alio rari. Sicut ergo potest homo ut se a morte, aut tormento defendendo etiam multa mendacia sine prauidicio proferre: ita & famam suam ab ipso peccato mendaciorum autem est gloriolam in capite si sacerdos ubi...

AD SECVNDVM Dicendum, quod glo. illa non dicit, quod detractoria in toto genere humano inueniuntur, sed addit, penes, tum quia futurum infinitus est numerus: & pauci sunt qui ambulent per uiam salutis. Tum etiam quia pauci, uel nulli sunt, qui non aliquando ex animi leuitate aliquid dicant, unde in aliquo uel leuiter alterius fama minoretur: quia ut dicitur Iacob. 3. Si quis in uerbo non offendit, hic est perfectus uir.

AD TERTIVM Dicendum, quod Aug. loquitur in casu illo, quo aliquis dicit aliquod leue malum de alio non ex intentione nocendi, sed ex animi leuitate, uel ex lapsu linguae.

ARTICVLVS III.

Vtrum detractoria sit grauius omnibus peccatis, quae in proximum committuntur.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod detractoria sit

plus infamare seipsum, absolute loquendo, quam ex suo genere, ut patet, ergo infamare seipsum magis propter tormenta &c. est peccatum mortale. Et ratio est, quia nec metus mortis, nec tormentum excedunt in genere peccatum mortale ad hoc, quod est esse, alioquin per tormenta liceret fornicari, & alia huiusmodi. ¶ Ad obiecta igitur in oppositum dicitur, quod quibuslibet finibus, quibus sit pars alterius, teneatur ita de se dicere, ut non laiciat alteri, hoc est, uti, cuius est pars. Ex parte prius diuitias pro conseruatione uitae, & integritate corporis, nulli facit iniuriam, sed recte se uerba occurrentia seipsum afficit totum ratione partis tali non infamare, sed corporalem, quod est iniustum, sicut etiam infamare propter eandem causam esse mortale. Non est ergo peccatum mortale, & fama. Quamuis sit etiam alia differentia, quod diuitias sit sola priuatio rerum infamatio, quod sit priuatio famam, sed appositio infamiae. Aliud est appositio famam propter tormenta, aliud est appositio famam facit infamans seipsum. Unde non potest esse peccatum mortale, cum sit mendacium laesiuum propter magno bono. Et pro quanto est contra seipsum peccatum iniustum. Est enim contra charitatem propriam, quae minus seipsum, quam proximum tenetur diligere. Et magis diligere propriam uitam, quam proximum, tunc tamen habere de priuatione uitae, quam de priuatione tur magis curam habere, ne apponatur infamia, quam tur ab eo uita, & integritas, & sanitas, & quae consistit in mala pati, quod non est malum, sed peccatum, quod est malum. Canō autem allegans ea dicitur, quod confititur in mala pati, quod non est infamia, si generaliter intelligatur, hoc extorta non est ad infamiam, si generaliter intelligatur, capitur de infamia iuris, nos autem de infamia iuris confessio in tormentis, & si non sit ualida ad infamiam, dicitur, est tamen ualida in foro conscientiae, quod est peccatum mortale, & inuoluntario, quod ut dicitur in 3. Eth. est tamen peccatum mortale.

¶ Super quibus, septuaginta interpretis, dicitur, quod peccatum mortale, quae peccata sunt contra generatorem, non sunt peccata mortalia, si cipimus uitam. Sed esse contra huiusmodi generatorem simpliciter contingat, uel contra debitum, &c. multa sunt peccata mortalia, uel secundarium, &c. multa sunt peccata mortalia, uel tractantur loco inferius, &c.

IN art. 3. nota tria. Primo, radice, quare peccatum mortale, quae peccata sunt contra generatorem, non sunt peccata mortalia, si cipimus uitam. Sed esse contra huiusmodi generatorem simpliciter contingat, uel contra debitum, &c. multa sunt peccata mortalia, uel secundarium, &c. multa sunt peccata mortalia, uel tractantur loco inferius, &c.